

Obecność jako forma oporu

Aleksandra Łukaszewicz, Patryk Wilk

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Poniższy opis zawiera ogólną koncepcję wystawy oraz autorski temat przewodni, czyli „obecność jako forma oporu” – cielesne, milczące trwanie.

*„W świecie przymusu widoczności,
obecność – milcząca, cielesna
– staje się gestem oporu..
Nie krzyczę.. Stoję i zostaję.
Jestem i pamiętam.
A Moje ciało ? Milczące, ale nieobojętne
– ono wciąż domaga się prawa do bycia.*

*Nie do występu,
nie do poklasku,
ale istnienia.*

*Nie do zabawiania, lecz do trwania.
To trudne, ale prawdziwe.
To mój akt odmowy –
niepokazowy, nieestetyzowany, nieprzekonujący.
Po prostu – realny.
Instalacja jako przerywnik milczenia [...]”*

Tytuł wystawy: „Obecność jako forma oporu”

Artysta: Patryk Wilk

Projekt jest monumentalną instalacją przestrzenną, wypełniającą strukturę Pawilonu Polskiego. Tworzy pionową ścianę – nie lustro, lecz powierzchnię, która pochłania spojrzenie. To pamiętnik milczenia, archiwum napięć i emocji sprasowanych w warstwach papieru. Składa się z ponad 1 968 m² zdeformowanych wydruków: resztek nagłówek, instrukcji, obrazów – cyfrowych pozostałości medialnych, które niegdyś dominowały przestrzeń publiczną. Dziś – fizycznie obecne, ale pozbawione treści – stają się fakturą zbiorowego napięcia.

Wszystkie fragmenty łączy króliczy klej – klasyczny materiał malarski. Nie jest tu tylko spoiwem, ale symbolicznym ciałem, które łączy zniekształcone i odrzucone.

Instalacja nie oferuje narracji – lecz stwarza warunki do konfrontacji. Nie da się jej „czytać”. Można ją tylko poczuć. Jest jak ciało: nieme, ale obecne. Odwraca logikę wystawy – niczego nie tłumaczy, nie błyszczy. Po prostu – jest. I domaga się, by również widz był.

Temat pracy jest pogłębiony refleksją filozoficzną i osobistą. Instalacja zakorzeniona jest w doświadczeniu realnym, nie jako inscenizacja, ale jako efekt potrzeby milczenia i oporu wobec świata wymuszającego ekspresję. Odwołuje się do filozofii Merleau-Ponty'ego, performatyki Butler i krytyki kultury obrazów. Ciało nie jest tu reprezentacją – ale narzędziem obecności. Nie towarem, lecz świadkiem.

Wystawa jest rozwinięciem wcześniejszego projektu „INEXPRESSIBLE”, pokazanego w 2022 roku w Reykjavíku (Nýlistasafnið – The Living Art Museum). To tam po raz pierwszy autor zastosował język zdeformowanych wydruków i króliczego kleju jako medium emocji i oporu.

Refleksje nad instalacją zostały zaprezentowane w czerwcu 2025 podczas międzynarodowej konferencji „The Creative Psyche & Arts-Based Research” w Londynie, gdzie artysta wystąpił z prezentacją *Frozen in the Image: Pandemic, Overexposure, and the Silent Body in Arts-Based Research*. Wystąpienie zostało docenione za cielesną i transdyscyplinarną perspektywę.

Kolejny etap rozwoju projektu odbędzie się we wrześniu 2025 w Paryżu, na The Sixteenth International Conference on The Image, organizowanej przez The Image Research Network na Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne. Temat wystąpienia naszego artysty prelegenta: *Frozen in the Image: The Aesthetics of Silence in the Age of Overexposure: Trauma, Embodiment, and the Unseen in Contemporary Visual Culture*.

Projekt stanowi krytykę przymusu ekspresji, dominującego spojrzenia i neoliberalnej produktywności. Instalacja unika spektakularności – stawia na doświadczenie, nie konsumpcję. Odwołuje się do feministycznych i somatycznych teorii afektu, cielesnej pamięci oraz oporu. Jest to próba zapisania niepewności, niedomówień i niemożności – czułej obecności w czasach nasyconego obrazu.

W ten sposób projekt rozpięty zostaje między ciszą a obecnością, obrazem a materią – i trwa. Nie jako produkt, ale jako opór.

The following description outlines the concept of the exhibition and its guiding theme:
'presence as a form of resistance' – bodily, silent endurance.

*"In a world of forced visibility,
presence – silent, embodied –
becomes a gesture of resistance.
I do not scream. I stand, and I stay.
I am, and I remember.
And my body? Silent, but not indifferent –
it still insists on the right to be.
Not to perform.
Not to please.
But to exist.
Not to entertain,
but to endure.
It's difficult, but it's true.
This is my act of refusal –
unshowy, un-aestheticized, unconvincing.
Simply – real.
The installation is a rupture in silence [...]"*

Exhibition Title: *Presence as a Form of Resistance*

Artist: *Patryk Wilk*

This is a monumental spatial installation occupying the Polish Pavilion. It forms a vertical wall – not a mirror, but a surface that absorbs the gaze. A diary of silence, an archive of tensions and emotions compressed in layers of paper.

Made of over 1,968 m² of deformed prints – remnants of headlines, instructions, images – digital leftovers of media that once dominated public space. Now – physically present but stripped of meaning – they become the texture of collective tension.

All elements are bonded with rabbit-skin glue – a traditional painting material. Here, not just adhesive, but a symbolic body binding the distorted and discarded.

The installation offers no narrative – only conditions for confrontation. It cannot be "read." It can only be felt. Like a body: mute, yet present. It reverses the logic of exhibition – explaining nothing, dazzling with nothing. It simply is. And demands the viewer's presence.

The work is grounded in philosophical reflection and lived experience. Not staged, but born of a real need for silence and resistance to a world that enforces expression.

It draws on the philosophy of Merleau-Ponty, Judith Butler's performativity, and critiques of image culture. The body is not representation here – it is presence. Not commodity, but witness.

The exhibition continues the earlier project *INEXPRESSIBLE*, shown in 2022 at Nýlistasafnið – The Living Art Museum in Reykjavik. There, the artist first used deformed prints and rabbit-skin glue as media of emotion and resistance.

Reflections on the installation were presented in June 2025 at the international conference *The Creative Psyche & Arts-Based Research* in London, where the artist delivered *Frozen in the Image: Pandemic, Overexposure, and the Silent Body in Arts-Based Research* – recognized for its somatic, transdisciplinary perspective.

The next phase unfolds in September 2025 in Paris, at *The Sixteenth International Conference on The Image*, hosted by The Image Research Network at Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne. The upcoming talk: *Frozen in the Image: The Aesthetics of Silence in the Age of Overexposure: Trauma, Embodiment, and the Unseen in Contemporary Visual Culture*.

The project critiques enforced expression, dominant gaze, and neoliberal productivity. It resists spectacle – favoring experience over consumption. Rooted in feminist and somatic theories of affect, embodied memory, and resistance, it attempts to record uncertainty, ambiguity, and impossibility – a tender presence in an era of image saturation.

Thus, the project unfolds between silence and presence, image and matter – and endures. Not as product, but as resistance.



PAWILON POLSKI W WENECJI

Zgłoszenie konkursowe

Proponowany temat dzieła artystycznego:

PL: **Obecność jako forma oporu**

EN: **Presence as a Form of Resistance**

„Obecność jest dziś zagrożonym prawem człowieka.
Ciałem, które odmawia wymazania.
W tej pracy staje się gestem oporu wobec
systemowej niewidzialności”

WIZUALIZACJE W PAWILONIE



GODŁO : ZORZA

PROJEKT GRAFICZNY

Poniżej fragment dokumentacji procesu – wiadomość od widza – po prezentacji pierwszej wersji pracy w Reykjavíku (2022). Reakcje – w tym osobiste wiadomości od widzów – stały się impulsem do rozwijania projektu także na gruncie teoretycznym. Tematyka pracy stała się punktem wyjścia do wystąpień dotyczących widzialności, traumy i roli obrazu w czasie kryzysu.



FRI 22:42

Hi, Just want to drop you a note that I was one of people who visited Nylo yesterday and spoke with you a bit. I was super impressed with your piece and brought me into tears. Let me take a liberty of expressing my thoughts when I encountered your work. Your piece is very close to how I feel about living in the world now. It was very much public, massive and at the same time very sad and personal with a hint of hope. It is very hard just to keep breathing in this society, and stay be myself. Your piece felt like manifestation of my own thoughts. Thank you very much for creating such an impressive piece of artwork. Congratulations on your Utskrift. I hope I can get to see more your art pieces in near future.



Wersja prezentowana w Pawilonie to rozwinięta, przeskalowana i przemysłowa na nowo odsłona projektu z 2022 roku



REALNE ZDJĘCIA Z WYSTAWY



PROCES POWSTAWANIA DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO